

Dr. Bajmócy Péter rekordja: senki sem járt több magyarországi településen, mint az SZTE oktatója

Dr. Bajmócy Péter, az SZTE TTIK [Földrajz- és Földtudományi Intézet](#) egyetemi docense a Magyarországon található, 3155 közigazgatásilag önálló település - városok és falvak - mindegyikébe eljutott. A települések jelentős részét tömegközlekedéssel érte el. Olyan helyeken is járt, ahol már csak egyetlen ember él, sőt olyanokon is, amelyek kihaltak. Volt, hogy szökött állami gondozottnak nézték és majdnem ott ragadt egy településen. Inspiráló története nemcsak érdekes, de hasznos is. Személyes tapasztalatait kutatásai és oktatói munkája során is kamatoztatja.

Egyetlen dolog köti össze a magyar településeket: Dr. Bajmócy Péter már járt ott. Ez kétféleképpen történt meg: vagy úgy, hogy ténylegesen sétált is ott, vagy úgy, hogy áthaladt rajta. Ráadásul ez nem a település közigazgatási területére vonatkozik, hanem a belterületére. A 3155 magyar város és falu megközelítése már önmagában kihívásokat tartogatott. Az SZTE TTIK FFI Társadalomföldrajz Tanszék egyetemi docensének oktatási és kutatási területei is kapcsolódnak a településekhez. Az etnikai- és vallásföldrajz, kvantitatív társadalomföldrajz, város- és vidékföldrajz (szuburbanizáció, aprófalvak, külterületek) és a turizmusföldrajz szakértőjét különös „hobbijáról” kérdeztük.

- Mikor és hogyan kezdődött ez a szó szerint „nagy utazás”?

- Gyerekként a szüleimmel jártam az országot, később földrajz szakos egyetemistaként voltak terepgyakorlatok, ott is eljutottam néhány településre. Az igazán gyors növekedés akkor indult el, amikor 1996 környékén Kovács Csaba kollégámmal együtt megkaptuk a tanszék terepgyakorlatainak a szervezését. Az első pár évben a hallgatókat be lehetett vonni kutatásainkba, három nagy projektünk keretében az ország különböző részeit jártuk be 4-5 év alatt, minden terepgyakorlaton más részeket: településeket körben az országhatár mentén, falvakat a nagyvárosok agglomerációjában vagy tanyás településeket az Alföldön. Így elég sok és elég különleges helyre is eljutottam, és ekkor merült fel a gondolat, hogy összeírjam, hol jártam már. Innentől kezdve ezt a listát folyamatosan bővítettem, tudatosan próbáltam eljutni olyan településekre, ahol még nem jártam. Ekkor még több mint 1000 település hiányzott és persze egyre nagyobb kihívás volt, amikor fogytak a helyek. Innentől kezdve még további 10 évbe telt, mire eljutottam minden önálló településre. 2014 nyarára pipálhattam ki a két utolsó települést, a Somogy vármegyei Rinyaújnépét és Varászlót.

- Hogy történt a dokumentáció? Ez abból a szempontból is érdekes lehet, hogy biztosan nem sokan mondhatják el ezt magukról. Lehet, hogy senki más.

- A dokumentáció egy Excel táblában történt, a települések neve mellé bejegyeztem, hogy mikor jutottam el oda, milyen úton, milyen szervezésben. Azt nem tudom, hogy rekord-e, ezzel sohasem foglalkoztam. Nyilván nincs olyan ember, aki több önálló településen járt Magyarországon, mint én, de olyan, aki járt mindenhol, lehet még, ezt nem tudom.

- Hogyan hasznosul ez a tapasztalat a kutatások és az oktatás során a Szegedi Tudományegyetemen?

- Az oktatói munkámban közvetlenül és közvetetten is tudom használni ezt a tudást. Szervezek terepgyakorlatokat, tanulmányutakat a legérdekesebb, legkülönlegesebb településekre (most is van egy ilyen terv: eljutni hallgatókkal pár kihaltás közeli baranyai faluba), illetve előadásokon számos ilyen életszerű példát tudok hozni. És persze sokat segít az, hogy hitelessé válok azzal, hogy jártam

ezek a helyeken, megtapasztaltam az ottani folyamatokat, hogy személyes példákat tudok hozni, számos hallgatót tudok inspirálni ilyen kutatásokra. És persze alapszínt el tudok beszélgetni mindenkivel a lakóhelyéről vagy annak környékéről.

- *Melyek a legkülönlegesebb élmények az utazások kapcsán?*

- Különleges élmény megtapasztalni lharkutat, melynek helyén ma egy külszíni bánya tátong, Derenket, amelyet Horthy Miklós medvevadász területnek nyilvánított és emiatt az egész falut lebontották, vagy a zalai Pusztaszentlászlót és a baranyai Korpádót, ahol már csak 1-1 ház áll- emlékezett vissza az SZTE oktatója.

Különös nevű településekből nincs hiány Magyarországon. Többek között Rém, Bugyi és Mikekarácsonyfa is szerepel Dr. Bajmócy Péter listáján.

A vándorlás során Dr. Bajmócy Péterrel furcsa dolgok is megesetek. Következzen most 3+1 felejtethetetlen élmény.

Borsodszentgyörgy 2013

Az elérendő települések listájának végén sok olyan falu is volt, melyeket nem túl könnyű elérni. 2013-ban egy hosszú észak-magyarországi napom végén terveztem eljutni Borsodszentgyörgyre, mely nem is olyan kicsi falu Ózd közelében, s mely zsáktelepülés, csak egy út vezet oda, Arlóra. Persze az ilyen utakat komoly tervezés előzi meg, hogy tömegközlekedéssel hogyan lehet felfűzni a megnézendő településeket. Itt is ez volt a helyzet, kora este értem volna Borsodszentgyörgyre, majd onnan ózdi és miskolci átszállással Debrecenbe, ahol a szállásom volt. A történethez tudni kell, hogy a zsákfalvaknál gyakori, hogy bemegy a busz, ott van a végállomása, de rögtön indul is vissza. Ilyen esetben csak 1-2 perc van az „átszállásra” a menetrendi tervező szerint, de valójában ez nem is átszállás, hiszen ugyanaz a busz indul vissza. Borsodszentgyörgynél is ez volt a helyzet, a busz bemegy a falu központjába, majd 2 perc múlva jön vissza Ózdra, ez volt aznap az utolsó járat. Odafele ment rendesen a busz, 2-3 percet késett, de ez ilyen esetben egyáltalán nem gond. Volt egy megálló a falu szélén is, gondolkodtam, hogy leszálok ott, de hát nem volt veszély, úgy döntöttem, inkább megnézem a központot is. Be is értünk rendben, nagy központi tér volt, a tér egyik szélén megállt a buszunk, az utca másik oldalán pedig épp abban a pillanatban indult el egy másik. Erre nem számítottam. Sietve mentem a sofőrünkhöz, hogy ő megy-e vissza Ózdra, de mondta, hogy csak másnap reggel, a másik busz volt az. Ottragadtam, ekkor okostelefon nem volt még. Más választás nem lévén elindultam gyalog, közben próbáltam telefonálni, hogy milyen más alternatívák vannak. Persze ez nem az ország legvidámabb és legbiztonságosabb környéke, a pár kilométerre lévő falu, Arló, ahová el akartam sétálni és ami már a főút mellett van, az egyik legrosszabb hírű a vármegyében. Alig indultam el, megállt mellettem egy ütött-kopott, félig roncs Lada, egy fiatal roma srác kérdezte meg, hogy elvihet-e valameddig. Nem stopoltam, spontán megállt. Beszálltam a kocsiba, gyorsan kiderült, hogy nem csak Arlóig, hanem Ózdig is bevisz, így végül szerencsésen hazajutottam.

Tiszadob-Tiszagyulaháza 1999

Mivel debreceni vagyok, az első olyan tervem, hogy bejárjak minden települést valahol, Hajdú-Bihar vármegyére vonatkozott. 1999-ben, valamikor a doktori képzésem vége felé, egy nyári napon utaztam el vonattal és busszal Tiszadobra, amely Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében van. Megnéztem a falut, kívülről a gyönyörű Andrassy-kastélyt is, mely akkor még gyermekotthonként üzemelt, majd a terv az volt, hogy átgyalogolok Tiszagyulaházára, amely már Hajdú-Bihar vármegye, körülbelül 8 kilométer alig használt kövesúton, majd onnan már lesz buszom visszafelé Polgárra, majd Debrecenbe. Elindultam, de még az út harmadánál sem jártam, mikor arra jött egy autó, aki felvett

(itt sem stoppoltam, csak úgy magától). Elvitt Tiszagyulaházára, de így nagyon hamar értem oda. Beültem a helyi kocsmába egy üdítőre. Persze kicsike falu lévén rögtön szemet szúrtam, így egy helyi oda is jött beszélgetni. Honnan jöttem, mit csinálok? Mondtam, hogy Tiszadobról jöttem át gyalog és részben kocsival. Ezt az információt nem tudta befogadni és rögtön kapcsolt. Biztosan a nevelőotthonból szöktem meg. Próbáltam elmagyarázni neki, de hát olyan érvek, hogy itt még nem jártam és meg szerettem volna nézni a falut, értelmetlenek voltak. Így aztán maradtunk annyiban, gyorsan megittam az üdítőt, majd inkább kint vártam a buszt.

Feked 2011

Azok a települések, amelyek a „végére maradtak”, ritkán izgalmasak. Vannak benne rosszabb vagy jobb állapotban lévő falvak, de látnivaló alig és a legtöbb inkább olyan átlagos kis falunak mondható. Egy buszos utam során 2011-ben jártam be Baranya vármegye északkeleti részét, az ottani aprófalvakat, melyek között vannak szebbek és kevésbé vonzóak is. Az egyik zsákfalu, ahová befordult a busz, s melyről azon kívül, hogy létezik és hogy németek által lakott, semmit sem tudtam, Feked volt. Bizony busszal begurulva a falu központjáig, majd vissza elakadt a lélegzetem. A faluban végig megmaradtak a gyönyörű sváb házak, mindegyik karbantartva, akkor még csak néhány felújítva, egészen különleges látvány. Azóta többször is visszatértem Fekedre családdal, hallgatókkal, ismerősökkel és még szebb lett a település, nem véletlenül nevezik a hazai sváb építészet gyöngyszemének.

Mónosokor (közigazgatásilag nem önálló)

Ez több szempontból is kakukktójás, egyrészt mert nem egyszer jártam ott, hanem sokszor, másrészt pedig mert ma már nem önálló település, a szomszédos Okorághoz csatolták az 1970-es években. Viszont mivel sokszor voltam ott, sok élmény is adódik. A falucska Baranya vármegyében található, annak déli részén, az Ormánság szélén egy mellékút közelében. Okorágról, mely maga is csupán mintegy 150 lakosú, csak egy földút vezet Mónosokorra, ennek hossza körülbelül 1500 méter. Amikor legelőször mentünk oda, a helyiek rögtön kérdezték, hogy mit szeretnénk, mondtuk, hogy Mónosokorra szeretnénk átgyalogolni. Épp nagyobb eső után voltunk, a válasz az volt, hogy lehetetlen, a földút még gyalog sem járható. Be tudtunk jutni, de tényleg nagyon nehezen. (Azóta kicsivel jobb a földút minősége.) A falu megdöbbenő. Egykoron 300-an lakták, igaz a faluban csak körülbelül a fele, a másik része egy egykori majorban. Egy csatorna partján szép sorjában állt a mintegy 30 ház. 2010 környékén, amikor először eljutottam oda, már csak 10 ház állt, a többinek a helyén bozót, sűrű növényzet. A maradék házak rossz állapotban, a templom is romos, mellette az egykori paplak volt még jó állapotú. A házak szépek lehetnek régen. Volt egy csősz, aki a birkákra ügyelt és egy pár, akik pécsiek, de idejük nagy részét ott töltik. Ők vittek be a templomba, meséltek a faluról, terveikről. Azóta nagyon sok földrajzos csoportot vittem oda, az állapot évről évre romlik. Ma már csak 1 ember lakja, ő sem őslakos, már csak 6-7 ház áll, azok is romlanak, már egy sem lakható. És persze voltak élmények. Hol a csősz kutyája jött elénk vadul, hol egy birkatetem lógott egy oszlopon, hol épp egy ló vagy egy szamár jött ki az egyik házból, mely épp istállóként funkcionált. Máskor egyre több autóröccs került ide. Végig lehet követni, hogyan válik fokozatosan az enyészeté egy falu.

- Szenvedély és elhivatottság nélkül ez a történet elképzelhetetlen. De mi lesz most, lehet még újabb célokat találni ezen a területen?

- Persze, mivel imádok utazni, érdekes helyeket megnézni és kihívásokat teljesíteni, ezzel a dolog nem állt le. Miután eljutottam minden településre, 1-2 évig felhagytam ezzel a tevékenységgel, de aztán új, hasonló kihívások után néztem. Az első az volt, hogy minden olyan településre is eljussak, amely ma már nem önálló közigazgatásilag, de a 20. század folyamán valamikor az volt. Ezek nagy részét vagy városokhoz csatolták, mint például Szőreg, Kiskundorozsma, Gyálarét, vagy mivel nagyon

kicsi, hozzácsatolták egy másik településhez, ilyen az előbb említett Mónosokor. Összesen mintegy 800 ilyen település létezik Magyarországon, ezeket kezdtem el bejárni. Itt már nagyobb volt a kihívás, egyrészt nem minden esetben lehet pontosan meghatározni a határaikat, másrészt sok közülük már nagyon kicsi és nehezen elérhető, néhány esetben köves út sincs. Ezek között van hat olyan település is, amelyek valamikor a 20. század folyamán kihaltak, bár van olyan, ami azóta újra lakott. És persze vannak olyanok, ahol ma 1-2 ember lakik, az ilyenek nagyon különlegesek, néha kissé horrorisztikusak. Ezzel a településcsoporttal 2023-ban végeztem, ekkor jutottam el az utolsó ilyen helyre, a Fejér vármegyei Vérteskozma. De persze leállni nehéz... Azóta elkezdtem két újabb kört is. A települések egy részénél a belterület nem csak egy központi részből áll, hanem a település határának bizonyos részein szintén vannak csoportos, faluszerű településrészek belterületi státuszban. Egy részük korábban önálló település volt (ezeket bejártam korábban), más részük viszont sohasem volt önálló, besűrűsödéssel vagy tervezetten jöttek létre. Ezeket nevezi a statisztika egyéb belterületeknek, az ilyenek közül a nagyobbakat kezdtem el bejárni. Első körben a 100 főnél népesebbeket (ebből még 9 hiányzik), aztán levittem a határt 50 főre, ebből még 22, épp a minap jártam be kettőt Tolnában, Fadd-Völentöblöt és Várdomb-Újberekpusztát. Szóval van még hová mennem.

Lévai Ferenc

További információ és fotók:

<https://u-szeged.hu/sztehirek/2026-februar/dr-bajmocy-peter?objectParentFolderId=1416>

Sajtókapcsolat:

- Hegedűs-Varga Krisztina, közkapcsolati igazgatóhelyettes
- +36 62 546 778
- sajto@szte.hu

Eredeti tartalom: Szegedi Tudományegyetem

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/?p=29206>